

ПОРАДИ ЮРИСТА

КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТИКІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

ЛИПЕНЬ
№ 7 (190) 2026

Стор. 4

ВАДИМ СИРОТА

ПРО ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ,
АНТИРОСІЙСЬКІ САНКЦІЇ
ТА КРЕДИТНИЙ ТЯГАР УКРАЇНИ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Що робити у випадках порушення прав та куди звертатись військовим по допомогу?

Стор. 2

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ МОБІЛІЗАЦІЇ І КОНТРАКТИ

Чи відрізнятиметься грошове забезпечення при мобілізації чи контракті?

Стор. 3

ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ НА НЕРУХОМІСТЬ

Перелік документів, які обов'язково повинні бути при оформленні спадщини на нерухоме майно

Стор. 6

КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ ЖИТЛО

На яку суму компенсації можуть розраховувати власники знищеного або пошкодженого житла в Україні за програмою «Відновлення»?

Стор. 7

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-правовий портал
www.porady.org.ua →

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

Кожному гарантується право знати свої права і обов'язки

Ст. 57 Конституції України

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЩО РОБИТИ В ТАКИХ ВИПАДКАХ ТА КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ ПО ДОПОМОГУ

Військовослужбовці та військовослужбовиці можуть стикатися з порушенням своїх прав — під час проходження служби, оформлення відпустки, переведення чи звільнення. Серед поширених ситуацій — ігнорування рапортів, незаконні дисциплінарні стягнення, відмова у звільненні за станом здоров'я або незаконне звільнення мобілізованих із роботи.

Що робити в таких випадках та куди звертатися по допомогу — розповідають юристи системи надання безоплатної правничої допомоги (БПД).

Що можна оскаржити?

Якщо рішення порушує ваші права — ви маєте право його оскаржити!

Зокрема, військовослужбовець/виця має право оскаржити накази керівника щодо:

- присвоєння та позбавлення військового звання
- призначення чи звільнення з посад
- звільнення з військової служби
- накладення дисциплінарного стягнення тощо.

Як діяти?

У разі порушення подайте заяву чи скаргу безпосередньому керівнику тієї особи, дії якої оскаржуєте.

Якщо не знаєте з чієї вини порушені права — подайте скаргу наступному за підпорядкованістю командирі.

Права під час розгляду скарги

Військовослужбовець має право:

- особисто викласти свої аргументи та вимагати залучення свідків
- подати додаткові матеріали, що стосуються справи, або клопотати, щоб їх вимагав керівник або орган, що розглядає заяву чи скаргу
- бути присутнім під час розгляду
- отримати письмову відповідь
- ознайомитися з матеріалами перевірки
- оскаржити прийняте рішення в суді
- вимагати відшкодування завданих збитків.

Куди звертатися?

У разі порушення прав командирами

військовослужбовець/виця може звернутися до:

- військової служби правопорядку — 044 454 73 08
- ДБР (у разі вчинення злочину щодо військового) — 044 300 27 07
- вищого командування — командування підрозділу, Генштабу — 0 800 50 04 10
- Центрального управління захисту прав військовослужбовців (щодо переведення на інше місце служби без згоди, виплати додаткових видів грошового забезпечення, направлення на влк тощо) — mpd@post.mil.gov.ua або поштою проспект Повітряних сил, 6, м. Київ, 03049.

А також до Військового омбудсмена на електронну пошту skarha@milomb.gov.ua або на контактний номер 1510.

У разі порушення інших прав:

- з медичних питань — до Командування Медичних сил ЗСУ — 044 230 73 64
- фінансових (наприклад, невиплати премій, грошового забезпечення) — до Департаменту фінансів Міноборони з питань грошового забезпечення та соціальних виплат — 044 271 35 59

- з питань не пов'язаних з військовою службою до Уповноваженого ВРУ з прав людини — 0 800 50 17 20, 044 299 74 08.

Звернення до суду

Якщо скарга не дала результату — ви можете звернутися до суду.

Суд може скасувати незаконні рішення та зобов'язати відшкодувати збитки.

Чим може допомогти система надання БПД?

Ветерани війни мають право на усі види правничих послуг — від консультацій до представництва інтересів, зокрема у суді.

Військовослужбовці, які не мають статусу ветерана війни, можуть отримати безоплатно — консультації, допомогу зі складенням документів, крім документів до суду.

БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В РОЗШУКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЯ 50+: РОЗ'ЯСНЕННЯ ТЦК

Сумський обласний ТЦК та СП надав відповіді на питання щодо бронювання осіб, які перебувають у розшуку та мобілізації військовозобов'язаних віком 50+.

Отже, чи можна забронювати військовозобов'язаного, який перебуває в розшуку?

В ТЦК зазначили, що критично важливі підприємства можуть на строк до 45 днів забронювати військовозобов'язаного працівника, навіть якщо він перебуває у розшуку за порушення правил військового обліку.

Це стосується працівників, які:

- не уточнили персональні дані;
- не мають або неналежно оформили військово-облікові документи;
- не перебувають на військовому обліку;

- перебувають у розшуку за порушення правил військового обліку.

Після усунення порушень працівника можна забронювати на загальних підставах.

Важливо: тимчасове бронювання не звільняє від відповідальності за порушення законодавства. Якщо протягом 45 днів працівник не усуне порушення, роботодавець має право звільнити його на законних підставах.

Що стосується мобілізації громадян після 50 років то в ТЦК зауважили, що багато українців вважають, що після 50 років мобілізація їх не стосується але насправді це не так.

Під час воєнного стану мобілізації підлягають чоловіки віком від 25 до 60 років, якщо вони не мають законних підстав для відстрочки.

Водночас військовозобов'язаних віком 50+ найчастіше направляють до підрозділів забезпечення, логістики, зв'язку, охорони, медичних або тилових частин. Місце служби визначають після проходження ВЛК з урахуванням стану здоров'я, військової спеціальності, досвіду та потреб ЗСУ.

Право на відстрочку мають, зокрема, особи з інвалідністю, непридатні за станом здоров'я, заброньовані працівники, батьки трьох і більше дітей, а також інші категорії, визначені законом.

Головне: 50 років — це не підстава для автоматичного звільнення від мобілізації. Кожен випадок розглядається індивідуально, - додали в Сумському ОТЦК.

**РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ
в газеті
та на сайті**

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА ЗА МОБІЛІЗАЦІЄЮ І КОНТРАКТОМ: ЧИ ВІДРІЗНЯТИМЕТЬСЯ ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ?

У цій статті детально роз'яснення шляхів вступу до війська – мобілізацію та контрактну форму – з акцентом уваги на грошовому забезпеченні та особливостях кожного варіанта.

Які є способи потрапити у військо та чим відрізняється служба за мобілізацією і контрактом?

Наразі в умовах воєнного стану долучитися до сил оборони можна двома основними способами: через мобілізацію або уклавши контракт.

Мобілізація є обов'язковим призовом військовозобов'язаних громадян на військову службу. Відповідно до ст 65 Конституції України громадяни зобов'язані захищати Вітчизну, незалежність та територіальну цілісність України.

Згідно із законодавством мобілізації підлягають чоловіки, які мають статус "військовозобов'язаний", і водночас придатні до служби за станом здоров'я та не мають відстрочки.

За загальним правилом це – громадяни віком від 25 до 60 років. Проте є

низка випадків, коли чоловік віком від 18 до 24 років також може набути статус військовозобов'язаного і підлягати мобілізації. Це, зокрема, випадки, коли така особа вже мала раніше досвід військової служби або навчалась у вищому військовому навчальному закладі, його підрозділі. З повним переліком таких підстав можна ознайомитися в п. 2 ч.1 ст. 37 ЗУ "Про військовий обов'язок і військову службу".

В іншому випадку, якщо вам від 18 до 24 років і ви бажаєте приєднатися до війська, це можливо зробити добровільно, зокрема шляхом укладення контракту на проходження військової служби.

Жінки, які перебувають на військовому обліку, можуть бути призвані на військову службу або залучені до виконання робіт для забезпечення оборони держави у воєнний час виключно на добровільній основі.

Контрактна служба – це добровільний шлях до війська, коли ви самостійно приймаєте рішення про вступ та укладаєте офіційний договір із Міністерством оборони України.

Підписати контракт на проходження військової служби може як громадянин України, так і іноземець або особа без громадянства віком від 18 років. Громадяни, які вже мобілізовані та проходять військову службу, також мають право його укладати.

Головною перевагою контракту є право самостійно обирати військовий підрозділ та посаду за військово-обліковою спеціальністю. Це дає змогу проходити службу там, де вам зручно або де ви бачите більший потенціал для реалізації, на відміну від мобілізованих, яких направляють туди, де є нестача особового складу.

Що таке військовий рекрутинг, як він відбувається і де шукати вакансії?

Військовий рекрутинг – це сучасний підхід до залучення громадян до Збройних Сил України, що дає змогу людині самостійно обрати вакансію, підрозділ та спеціальність. Це робить шлях до війська більш прогнозованим та комфортним. У разі військового рекрутингу йдеться саме про контрактну форму служби.

Рекрутингові центри Міноборони України функціонують, зокрема, у приміщеннях ЦНАПів у великих містах та надають вичерпні консультації й інформацію про доступні посади. Деякі військові формування створили власні рекрутингові центри, де кандидати можуть пройти відбір безпосередньо. Крім того, усі ТЦК та СП, крім мобілізаційних завдань, також здійснюють відбір охочих на військову службу за контрактом та надають актуальну інформацію про вакантні посади в ЗСУ.

У застосунку "Резерв+" також доступний сервіс рекрутингу, який дає змогу знайти для себе оптимальну вакансію у війську. Для пошуку вакансії потрібно пройти короткий тест, зазначивши, наприклад, наявність військової освіти чи сферу, у якій ви розбираєтесь найкраще.

Обравши вакансію, що вас зацікавила, ви подаєте заявку (резюме) та проходитье співбесіду з представниками відповідної військової частини або рекрутингового центру.

У разі успішного про-

ходження всіх етапів відбору кандидат отримує лист-відношення – офіційний документ від військової частини, що підтверджує її готовність прийняти вас на службу на обрану посаду. З листом-відношенням ви звертаєтесь до ТЦК та СП за місцем вашого військового обліку.

Незалежно від того, яким шляхом ви вступили на службу (за мобілізацією чи контрактом), після оформлення всіх документів та проходження військово-лікарської комісії, всі відібрані кандидати обов'язково скеровуються до навчальних центрів для проходження базової загальновійськової підготовки (БЗВП).

Грошове забезпечення – що впливає на ваш дохід у війську?

Рівень основного грошового забезпечення військовослужбовців, які проходять службу за контрактом, та мобілізованих не відрізняється. Розмір виплати залежить від кількох ключових факторів: посади, військового звання, тривалості, інтенсивності та умов військової служби (особливо перебування в зоні бойових

дій), а також кваліфікації, наукового ступеня чи вченого звання військовослужбовця.

Однак, військовослужбовцю, який укладає контракт уперше, держава гарантовано виплачує одноразову грошову допомогу. Крім того, контрактники мають право на підйомну допомогу в разі переїзду на нове місце служби чи передислокації військової частини. Важливою перевагою також є житлове забезпечення: контрактникам можуть надавати службове житло або частково відшкодовувати витрати на його оренду.

Для мобілізованих військовослужбовців додаткові грошові виплати іноді ініціюють міські ради, проте вони не є гарантованими.

Отже, контрактна форма служби надає більше додаткових фінансових переваг та, що є ключовим, можливість вибору конкретного підрозділу і військової спеціальності для розвитку кар'єри у війську

«Гаразд»

МІНРОЗВИТКУ ОНОВИЛО КРИТЕРІЇ ВАЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: ЩО ЗМІНИТЬСЯ ДЛЯ БРОНЮВАННЯ?

Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Про внесення змін до Критеріїв визначення підприємств, установ і організацій, які мають важливе значення для національної економіки у галузях транспорту, поштового зв'язку, будівництва, енергоефективності та ЖКГ, чий статус є однією з підстав для бронювання військовозобов'язаних працівників, - керівникам профільних компаній варто звірити відповідність новим вимогам уже зараз.

Повний перелік підтверджуваних документів за кожною підставою Наказу № 1259 та порядок дій для підприємств у зоні можливих бойових дій - у детальному аналізі LIGA360.

Для підприємств, що обслуговують багато-

любального обладнання отримали окремий критерій. Зміна стосується підприємств транспорту, поштового зв'язку, будівництва, енергоефективності та ЖКГ, чий статус є однією з підстав для бронювання військовозобов'язаних працівників, - керівникам профільних компаній варто звірити відповідність новим вимогам уже зараз.

Повний перелік підтверджуваних документів за кожною підставою Наказу № 1259 та порядок дій для підприємств у зоні можливих бойових дій - у детальному аналізі LIGA360.

Для підприємств, що обслуговують багато-

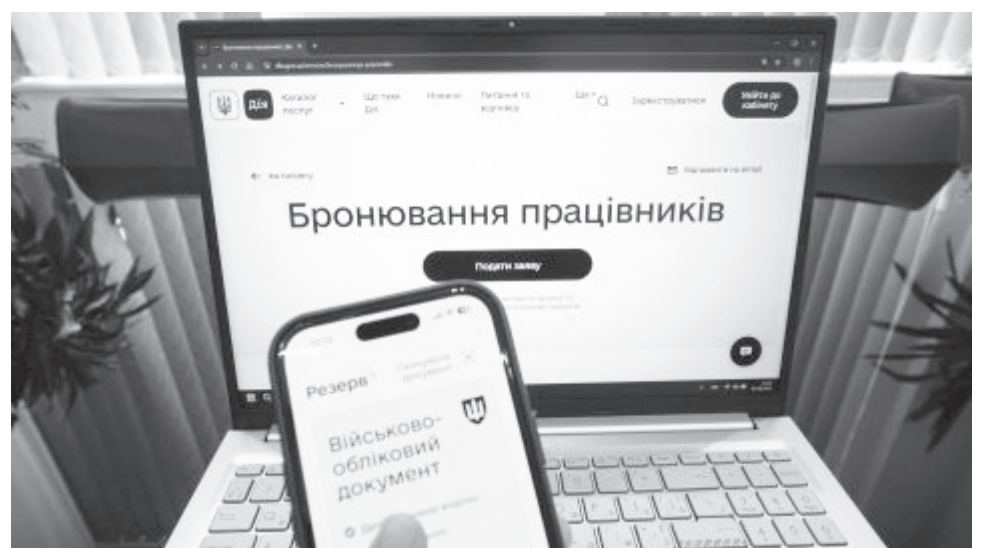
квартирні будинки, мінімальна кількість застрахованих працівників зросла з п'яти до десяти осіб - для тих, хто обслуговує від 500 власників квартир і нежитлових приміщень. Пунктам технічного контролю та будівельним експертним організаціям тепер недостатньо самого факту включення до реєстру чи переліку - потрібно підтверджувати реальні обсяги роботи щокварталу. Навчальні та атестаційні суб'єкти автотранспорту натомість втратили окрему підставу, яку мали за фактом надання освітніх послуг водіям.

Окрему підставу отримали виробники радіаторів і котлів центрального опалення: за

умови щонайменше 15 застрахованих працівників, річного доходу від 40 млн грн і частки профільної продукції не менше половини виторгу вони можуть претен-

дувати на статус самостійно - а разом з ним і на доступ до бронювання працівників напередодні опалювального сезону.

Ліга Закон

ВАДИМ СИРОТА

ПРО ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ, АНТИРОСІЙСЬКІ САНКЦІЇ ТА КРЕДИТНИЙ ТЯГАР УКРАЇНИ

Сьогодні у нас в гостях економічний експерт Вадим Сирота, кандидат економічних наук, колишній співробітник Національного банку України і автор спеціального блогу в Інституті Кеннана Центру Вудро Вільсона.

Серед іншого обговорили, як Україні перейти від «економіки виживання» до моделі самодостатнього розвитку, а також намагались знайти відповіді на наступні питання:

- які мають бути джерела ефективного повоєнного відновлення України?

- як і в якій перспективі Україна зможе розрахуватися за борги, які перевищили 100% загального обсягу ВВП країни, подолавши відмітку у 200 мільярдів доларів?

- хто найбільше отримав економічних дивідендів від нової війни в Ірані 2026 року?

- хто найбільше заробляє на війні в Україні?

Віталій Гузій:

Вадим, як ви вважаєте, на базі яких секторів економіки Україна повинна відновлюватися і розвиватися в післявоєнний період? І на базі чого вона реалістично це може зробити?

Вадим Сирота:

Я прихильник моделі реіндустріалізації економіки, тобто відновлення індустрії. Основна біда нашого проекту української незалежності, на мою думку, знаходиться в тому, що фактично за роки становлення економіки України ми втратили розвинуту індустрію.

Тому питання, які сфери повинні бути розвинуті, і на що ми будемо опиратися після війни – відкрито. На цьому етапі у нас немає економіки цивілізованої країни. У нас є економіка воєнного періоду, хоча я не називаю це економікою воєнного часу, тому що ми б мали справу з більш потужною промисловою машиною, з тилловими виробництвами і не було б скандалів, як наприклад з компанією «Фаер-поінт».

Ми маємо економіку лордів війни, економіку тінньового сектора, економіку виживання. Тому ця модель дотується Заходом. Дякую нашим партнерам, союзникам, що допомагають нам, але все ж таки на цьому етапі ми не самодостатні.

І коли ми говоримо про таку економіку, яку ми зробимо, і яку в рамках нинішньої ситуації у вигляді зруйнованої інфраструктури, демографічних проблем, зможемо зробити, то кажуть, що політика це мистецтво можливого, а в цьому випадку економічне відновлення – це таке ж мистецтво можливого. Нам на цьому етапі при умові обмежених ресурсів, при умові зовніш-

ніх обмежувачів, при умові катастрофічних потреб, треба відновити структуру економіки, яка буде спиратися на створення додаткової цінності, а не серійних напівфабрикатів і відновлення промисловості.

Що ми можемо констатувати на цьому етапі? Проблема 90-х і 2000-х років в тому, що фактично ми втратили розвинуте машинобудування, частину індустрії, і ми платимо дорого за це під час війни. Тому те, що я зараз кажу, це не перспектива одного-двох років після війни.

Це системна робота, яка потребує і створення комплексу, і зв'язків між ПТУ та університетськими центрами і виробничими можливостями, тощо.

Віталій Гузій:

Ви сказали «реіндустріалізація». Тобто що це означає? Тому що індустріалізація – це широке поняття, яке охоплює багато економічних секторів.

Вадим Сирота:

Це відновлення ролі промисловості в економічних процесах. На цьому наша економіка повинна базуватися.

Ми не повинні бути аграрною сверхдержавою, ми повинні бути промисловою державою. А питання, які складові промисловості повинні бути розвинуті – це ключове питання, до якого ми прийдемо далі.

Це буде вимагати інвестицій. Вимагатиме розуміння того, що наша євроінтеграція повинна супроводжуватися інтеграцією в ланцюжки створення європейської системи.

Це, наприклад, деревооброблююча промисловість. Вона в наявності є. Наприклад, окремі деталі для тих же, грубо кажучи, меблів,

які ми можемо виробляти в межах Рівенської області.

В кінці 70-х глобалізація зі зміненням економіки і виробництва процесу в світі дало такий феномен, як глобальні ланцюжки створення вартості.

Тобто, дешевою є праця, наприклад, в азіатських країнах, є дешева інженерна компетенція в інших країнах і є окремі податкові території, як правило, це карликові держави з податковими пільгами і т.д. Ну і штаб-квартири в глобальних корпораціях і в розвинутих країнах. Таким чином створюється така система, де один окремішній проміжний продукт виробляється на кожній окремішній території.

При цьому один полуфабрикат виробляється в азіатських країнах, потім більш складна деталь збирається в інших країнах, де є інженерна компетенція, а додана вартість на основні брендовані речі, як, наприклад, та ж сама мебел «Ікеа», вона відбувається в штаб-квартирі, в локації головного промислового конгломерату.

І от наша реіндустріалізація на цьому етапі буде спиратися, на мій погляд, на подібні конгломерати і кооперацию з європейськими партнерами.

Треба зрозуміти, які сфери промисловості будуть розвиватися і прогнозувати, які будуть розвиватися в Європейському Союзі. Ми ж євроінтегруємося, правильно?

Почнемо з останнього. Вони ж не можуть прийти без мирного неба над головою, без гарантії того, що дрон або ракета не прилетить у виробничі потужності. Тому про реальне відновлення мова піде тільки після зупинення гарячої фази війни. Це перший

пункт відправки.

Другий момент. Що може зробити влада? Так, ми звикли говорити про те, що приватні ініціативи, у нас стимулюються державою тим, що принаймні вона їм не заважає. В умовах такої глобальної фінансово-економічної катастрофи, яку ми пережили, просто сподіватися, що в пустині сам з'явиться Оазис не варто.

Нам потрібно мати чітку структуру, бачення того, яка економіка України нам потрібна?

На мій погляд нам потрібна економіка, де більша доля промислового виробництва. Але зараз, наскільки я можу оцінити, вона катастрофічно низька. Промисловість фактично вийшла з нашої діючої моделі, і нам треба просто зрозуміти, які сфери промисловості нам потрібні, в які сфери нам потрібно інвестувати. Тобто, можливо, якісь проекти фінансуватимуться державними банками, можливо, якась паритетна участь в цих інвестиціях держави через спеціальні інститути фінансування, інститути фінансового розвитку тощо, якісь механізми страхування ризиків, можливо. Ось це дійсно розумна економічно-фінансова інженерія, якою повинна займатися наша влада. І вона повинна проявляти цю ініціативу.

І коли ми говоримо про допомогу наших західних партнерів, про допомогу наших донорів, знаєте, якщо просто грошами засипати, то користі не буде. Мова повинна йти про те, що ви допомагаєте з технічною допомогою, з підготовкою спеціалістів і так далі.

Якщо більше конкретики, я, наприклад, не знаю, наскільки ми можемо бути металургічною країною, якщо буде продовжуватися

війна і вся база буде зруйнована. Все буде залежати від збереження індустріальної бази.

Також, я не бачу перспектив вугільної індустрії в Україні, тому що в нас просто не залишилось на підконтрольній частині потужних запасів вугілля. Маленькі вугільні басейни є в Павлограді, Волинській, Львівській областях але це не ті масштаби.

Хімічна промисловість дуже залежна від газу, тому теж не бачу якоїсь точки росту.

Реалістичний імпульс отримає будівельна сфера у зв'язку з відновленням. А унікальна особистість економіки України полягає в тому, що ми забезпечені практично всіма будівельними матеріалами. Нам не треба нічого імпортувати.

Але, знову ж таки, питання додаткової вартості. Тобто, чи є в нас можливість, щоб, наприклад, якийсь камінь, граніт або пісок переробити в необхідні будівельні матеріали?

От, ми знайшли одну перспективну сферу для реіндустріалізації.

Тобто, якщо резюмувати, то найбільш впливовий фактор післявоєнного відновлення - це зовнішня політична кон'юнктура, зовнішній політичний контур в Україні і друге, це відповідні заходи по податкам, по мігрантам і т.д.

Нам важливо чітко бачення і вміння, незалежно від складу коаліції, від політичних партій, які можуть бути в цій коаліції, має бути базовий консенсус.

Основне питання виникає в наявності адекватного компетентного дїп-стейта, глибокої країни, що зможе виробити політику реіндустріалізації і політику бачення економіки України і її структури, бачити яку роль

в цьому має грати держава і вона може виступити ініціатором, тому що просто так приватний капітал в тому числі європейський не прийде і не буде будувати нам заводи і логістичні центри.

Потрібно створювати якісь податкові пільги, потрібна нульова толерантність до корупції, потрібні гарантії права власності - це традиційні заходи, стимулюючі підприємницький дух, але нам потрібно виїти трохи в більш складну конструкцію, в конструкцію інженерії, яка спільно з державою, з бізнесом проектує бачення економіки, і при цьому щоб зберігався демократичний контроль, щоб, наприклад, гроші з бюджету не виділялись на певні «ветряные мельницы» в стилі «Дон Кіхота».

Віталій Гузій:

А як можуть утворитися передумови до того, щоб був цей контроль? Хто і як це має робити? Щоб це не було предметом лише дискусій, або номінально, як це є, на жаль, не одне десятиліття у нас.

Вадим Сирота:

Спроба такого контролю, це негативний відомий досвід України з попередніх рад. Це було і в Нафтогазі України, і в державних банках, і в Укрпошті, і в інших монополістах. Чи працює ця модель? На фоні «Міндїчгейта» і всього іншого сумніваюся.

Я, як експерт, як економіст, раніше бачив провали в її функціонуванні. Просто після «Міндїчгейта» вони стали публічно очевидними.

→

Тому, відповідаючи на ваше питання, тут має бути чіткий компроміс між зовнішньою силою, яка має розуміти, що Україна має бути економічно самодостатнім проектом і перейти від моделі «другого Ізраїля», якогось військового тренувального лагера, до моделі економіки, в якій будуть задіяні і військові, які після війни зможуть знайти себе на цивільній роботі, в громадянських сферах економіки. І отут має бути компроміс між місцевою національною буржуазією, великим і середнім бізнесом і конструктивними зовнішніми партнерами, які бачать роль України, як потенційної фабрики і зборочного цеху Східної Європи, а не бананової колонії.

Ще наприклад, модель управління трудового колективу, де у представника є постійне місце в спостережних органах і в керуючих органах, зокрема, в правлінні великого промислового агломерату і колектив має право впливати на управління і на рішення в цьому бізнесі. Є ще модель, де можуть трудові колективи мати якісь долі акції, але я прихильник все ж таки більш німецької моделі, де трудовий колектив може стати співуправляючим в бізнесі і дивитися, як йому масштабуватися, структуруватися і знайти компроміс.

Тому, коли я описую ось таку модель, говорю ключове слово – компроміс. Компроміс між крупним бізнесом, компроміс між зовнішніми гравцями і компроміс між представниками трудових колективів.

Людина праці, співробітник, повинен вважати себе силою і людиною, яка не просто живе на зарплаті, а кровно зацікавлена в розвитку якихось економічних хабів, підприємств, конгломератів, холдингу і так далі. Може, це ідеалістична модель, але треба до неї прагнути. Та частина українського суспільства, яка тут залишилася, має право на це претендувати.

Віталій Гузій:

Ви згадували повоєнне відновлення. Що це може бути? Це може бути, наприклад, якість ВПК виробництво, експорт наших військових спеціалістів за кордон, навчання, консультації наших західних колег. Це новий відтік біженців за кордон і за рахунок цього перекази з їх сторони фінансів тим, хто тут зали-

шиться. Які можуть бути висновки в рамках того, що ми вже маємо?

Вадим Сирота:

Те, що ви озвучили, це тупикова модель, яка привела нас до таких плачевних наслідків: демографічних, економічних, інфраструктурних.

Які сфери промисловості в АПК повинні бути? Наскільки нам його дозволять розвинути? Це теж питання.

Коли я кажу слово реіндустріалізація, це відхід від гаражної економіки і гаражного виробництва, а більше таких конвеєрних способів виробництва, розумного виробництва, яке включає в себе IT-технології і якісь речі, пов'язані з інтелектом, і так далі. Прикладні сфери, де можуть ці речі реалізуватися. Тобто якісь центри виробництва, аграрна промисловість, тут повинні бути з додатковою вартістю, а не просто експортувати теж зерно. Тут повинна бути формація. Та ж альтернативна енергетика.

Зокрема, у тій же Європі відомий євро-чиновник Маріо Драгі пропонував право на поліпшення конкурентоспроможності. І червона нить цього плану це знову відновлення промисловості, промислового потенціалу ЄС. Тому Європа сама зараз витіснена на розпутьті і думає, яка промисловість їй потрібна.

І нам, українцям, потрібно активно приймати участь в цих дискусіях, пропонувати себе. Тому що якщо Європа буде вкладатися, європейські партнери в розвиток, наприклад, автопромисловості, то якщо хочуть у Німеччині реанімувати свою автопромисловість, то, наприклад, чи виробництво шин, чи тих же двигунів, вони можуть зробити і розмістити в Україні. Ось що я маю на увазі під цим, ось цей глобальний ланцюжок виробництва, створення і т.д. Ось який так треба до цього прагнути.

Коли ми будемо розміщувати ці базові виробництва тут, то буде можливість розвивати і компетенцію виробництва, а також формувати соціальну тканину нашого військового суспільства.

Віталій Гузій:

Ну, за логікою, ЄС вигідніше торгувати, але на прийнятних для себе умовах. Без ушкодження суверенітету, безпеці, своєму зовнішньополітичному вибору і т.д.

Вадим Сирота:

Звісно. Брюссель сам повинен визначити, що вони хочуть і в якому вигляді. Як вони це бачать. І при цьому Україна не має бути заручником цих інтересів. І ми маємо озвучувати чітко самі, що ми хочемо, яку економіку, промисловість.

Ось, Європа зараз підтримує Україну для «підтримки штанив». У мене немає впевненості в тому, що через рік-два, ці 90 мільярдів будуть витрачені на потреби у нас, на наше фінансування.

Ми ж на фінансово-економічній «крапельниці» і ось цей апарат штучного дихання, штучне підтримання життєздатності, я не думаю, що буде запроваджено чимось, якщо буде продовжуватися гаряча фаза війни. Європа піклуватиметься сама про себе.

Тому я озвучую такі речі, що нам потрібен компромісний, розумний вихід з війни і будівництво економіки, яке забезпечить Україні самодостатність. Проблема в тому, що Україна, виходячи з складу Радянського Союзу і здобуваючи власну незалежність, була самодостатнім економічним проектом.

Так, була інтеграція в промисловий комплекс Радянського Союзу і розрив цих зв'язків фактично поставив хрест на майбутнє багато підприємств, але наше було завдання зробити м'яку конверсію і перефільовати ці підприємства на інші ринки, на інші продукції. Ми це завдання успішно провалили. Від країни, яка будує ракети, в якій в кожному обласному центрі технічний університет, ми перейшли до олігархічної моделі економіки напівкримінальної, яка базується на тому, що накопай вугілля, накопай залізну руду і експортуй її.

Віталій Гузій:

Як ви вважаєте, чия економіка більш стійка до продовження війни на виснаження і чий ВПК, колективний європейський чи російський, більше заробляє на цій війні?

Вадим Сирота:

Ну, який ВПК і скільки заробляє на цій війні, це тема окремого аналізу. Є Стокгольмський спеціальний аналітичний центр вивчення військової економіки війни, який аналізує економіку, в тому числі робить аналіз з точки зору

таких мілітарних моментів, і 2-3 роки підряд економіка України виявляється наймілітарнішою економікою в світі. Що мається на увазі? Значення бюджетів на оборону найвище в світі. Процентне порівняння, я маю на увазі. Це 30% десь від ВВП. Для порівняння, у Росії це близько 7% ВВП.

І при цьому сума, не в процентних, а абсолютних показниках десь в два рази більша цих оборонних збережень. Ну, от це по цифрам, щоб ви розуміли, в якому ми протистоянні знаходимося, і наскільки наша модель глибоко дотаційна і затратна, не життєздатна сама по собі. І, знову ж таки, коли ми говоримо про державні борги, як 100% ВВП у нас, то водночас у Росії, у Ірану, рівень державних боргів до ВВП на рівні 20% коливається, а не 100!

Чому? Давайте об'єктивно, ми розуміємо, що Росія вибудувала економіку-фортецю, вона з 2014 року цим займалася, вона накопичувала поступлення. Що таке економіка-фортеця? Це концепція розвитку економіки Росії, яка була домінуючою у громадсько-політичному дискурсі РФ і опиралася на кілька речей. Формування фінансових резервів, це надходження від експорту вуглеводородів, ось ці фонди сувереного добробуту, щоб фінансувати війну. Дефіцит поточного рахунку, ось ці експортні надходження, які є, і зниження залежності від світової фінансової системи і від боргів перед Заходом.

Проводилася політика зниження залежності, і відходу від долару. Для Росії це проблема, а для нас це можливість у тому, що в рамках операції SWIFT в Бельгії, в Євроклірі було близько 200 мільярдів євро заблоковано. По цим фінансам і йдеться дискусія. Це реальні фінанси, які можна потенційно направити на відновлення економіки України.

Росія з долару вийшла в євро, юань, золото і інше, але на цьому етапі, оскільки Європа була торговим партнером, зовнішні золотовалютні резерви знаходилися в великій частині у євро. Тим не менше, навіть незважаючи на цю проблему, для Росії та ж війна в Ірані з ростом цін на нафту поповнює запаси грошей, необхідних РФ для війни. А війну виграв не ріст ВВП, а наявність грошей у своєму розпорядженні.

Тобто це конкретні про-

ші, ці збереження, фонди нацдобробуту, які можуть бути направлені на виробництво снарядів, танків, дронів, на технічні збільшення в формі ракет, штучного інтелекту, на забезпечення солдат, на виплати потерпілим, на адаптацію інвалідів, ветеранів і т.д. Росія, на відміну від Заходу, розумно формувала цей грошовий потік. Тут у нас в цьому сенсі біда.

Є короткострокова і довгострокова перспективи. Можливо, в довгостроковій перспективі санкції все-таки будуть мати якийсь ефект. Західна економічна система так і буде тим удавом, який буде працювати на удуснення.

Але поки кисень і інші можливості є в короткостроковій перспективі ніхто не думає збавляти обороти.

Росія не здалася у 2022-2023 роках під тиском санкцій адже в тому числі, система в світі така, при якій багато хто допомагає Росії обходити ці санкції.

Треба розуміти одну річ, що глобальний світ – це вже не просто західна глобалізація, це країни Брікс, Бразилія, Китай, Індія і так далі. Але немає можливості у Заходу повністю перекрити всі клапани Росії, коли можна з Росії зареєструвати компанії в Китаї, Індії, і в тих же рупіях чи в юанях вести розрахунки.

Існує можливість створення альтернативної фінансової системи та механізмів і можливості у Заході задати російському «кролика» будуть обмежені, тому що, в тому числі, є китайська «панда».

Ці речі треба нам зрозуміти, планувати і шукати якийсь вихід з цього мілітарного тупика, який, в першу чергу, руйнує економіку і суспільство України, незважаючи на те, що на нас обрушилася злива спочатку доларів, тепер євро, тому що Євросоюз допомагає. Вихід нам треба шукати з цієї ситуації через пом'якшення конфронтаційної моделі.

Віталій Гузій:

В умовах повномасштабної війни, яку кількість років, місяців в Росії економічним міркуванням готувалися до цього? Є все-таки фактори, які вказують, що вона готувалася і тому у 2022 році західні санкції набагато більш масштабні, ніж у 2015, впливали на російську економіку менш ефективно, ніж у 2015 році.

Вадим Сирота:

В Росії ця модель будівництва «економічної скелі» почала працювати з 2014 року. Тобто, Росія трохи менше 10 років готувалася до цієї повномасштабної війни. А спочатку повномасштабної війни через 3-4 місяці вона адаптувала модель особливої військової економіки. Але в цьому випадку руйнується і знищується економіка немілітарна, не пов'язана з військовою. І хотілося б проілюструвати цю ситуацію таким прикладом.

Є відомий аналітик, експерт Крейг Кеннеді, який у 2025 році опублікував документ, у якому визначено опис того, що таке корпоративна кредитна аномалія.

Отже, стосовно ставки банк росте і при цьому відбувається колосальний зріст кредитів. Корпоративні кредити вирости спочатку повністю в Росії і цей зріст становив більше 400 мільярдів доларів. Ви розумієте яке це навантаження для економіки в умовах війни і отримати таких об'ємів кредитів, як це пояснити логічно? От Крейг Кеннеді пояснює це тим, що із цього росту 446 мільярдів доларів приблизно 210-250 мільярдів, це кредити підприємствам, пов'язаним з оборонним промисловим комплексом. Під пільгові умови та неринкові процентні ставки.

Тобто, з одного боку, нібито державні знижки, через банки але при цьому для немілітарної економіки існують драконівські, заоблачні процентні ставки під кредити і всі чекають щоб голова Центробанку Росії, хоч трохи знизил цей тиск і дала доступ до доступних кредитів в економіку.

При цьому російський ВПК - це колосальний канал фінансового добробуту і російських рублів, які падають в сектор оборонки і дають можливість не тільки виробляти військові машини для вбивства, але і створюють особливі сфери економіки, створюють соціальну базу, лояльну путінському режиму, тому що колосальне збільшення доходів спостерігається саме у робочих етапах військово-промислового комплексу і його представники абсолютно лояльні до цього путінського режиму і спокійно собі заробляють великі гроші.

ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ НА НЕРУХОМІСТЬ: ЯКІ ДОКУМЕНТИ ОБОВ'ЯЗКОВО ПОТРІБНО МАТИ ДЛЯ ЦЬОГО

Оформлення спадщини на нерухоме майно потребує підготовки низки документів, без яких нотаріус не зможе видати свідоцтво про право на спадщину.

Відсутність окремих документів чи наявність у них помилок може ускладнити або затягнути процедуру оформлення спадкових прав. Саме тому важливо завчасно перевірити, чи наявні всі необхідні документи та чи належним чином вони оформлені.

Після заведення спадкової справи та встановлення складу спадкового майна нотаріус надає спадкоємцю письмову довідку щодо переліку документів, необхідних для оформлення спадщини та видачі свідоцтва про право на спадщину.

Обов'язкові документи для оформлення спадщини на нерухоме майно

До таких документів належать:

- свідоцтво про смерть

спадкодавця (потрібно звернутися до органу державної реєстрації актів цивільного стану).

Однак факт смерті спадкодавця також може бути перевірений нотаріусом шляхом безпосереднього доступу до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Крім того, у разі неможливості пред'явлення спадкоємцями свідоцтва про смерть спадкодавця або відсутності інформації в Державному реєстрі актів цивільного стану громадян нотаріус може вилучити від органу державної реєстрації актів цивільного стану копію актового запису про смерть спадкодавця або повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про смерть.

Якщо смерть була зареєстрована на території іншої держави, нотаріусу подається відповідний документ, виданий компетентними органами іноземної держави, який є дійсним на території України за умови його легалізації, якщо інше не передбачено законом,

міжнародними договорами України.

- документ, який підтверджує родинний зв'язок з померлим (свідоцтво про народження, свідоцтво про укладення шлюбу, тощо, копії рішень суду, що набрали законної сили, про встановлення факту родинних та інших відносин, а також документи, видані органами іноземних держав, які посвідчують такі факти) (у разі спадкування за законом));

- паспорт спадкоємця та реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності);

- оригінал заповіту (його дублікат) (у разі спадкування за заповітом);

- документи, які підтверджують право власності спадкодавця на майно (договір купівлі-продажу, довічного утримання, дарування, свідоцтво про право власності на нерухоме майно, договір про поділ спадкового майна, державний акт на право власності на земельну ділянку тощо);

- технічний паспорт (за

наявності);

- документи, які підтверджують факт постійного проживання спадкоємця зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини (витяг з реєстру територіальної громади; довідка про реєстрацію місця проживання; інший документ, що може підтверджувати відповідний факт (паспорт громадянина України, виготовлений у формі книжечки, з відміткою про реєстрацію постійного місця проживання громадянина, якщо спадщина відкрилась до 01.12.2021, рішення суду тощо)). Оскільки особи, які були зареєстровані разом зі спадкодавцем та проживали з ним на день його смерті, вважаються такими, що прийняли спадщину без подання відповідної заяви.

Що робити, якщо документи, які підтверджують право власності, відсутні чи пошкоджені?

Порядок отримання дублікатів втрачених документів залежить від виду майна та документа,

який було втрачено або пошкоджено.

При цьому дублікати документів, посвідчених або виданих нотаріусом, видаються за письмовою заявою осіб, за дорученням яких або щодо яких учинялася нотаріальна дія, або за письмовою заявою правонаступників/спадкоємців таких осіб, а також виконавця заповіту та на запит нотаріуса, яким заведено спадкову справу.

У разі неможливості оформити спадщину у зв'язку з відсутністю документів, які підтверджують право власності, спадкоємець має право звернутися до суду з позовною заявою про визнання права власності на спадкове майно. Але перед цим він повинен звернутися до нотаріуса із заявою про прийняття спадщини у шестимісячний термін з дня смерті спадкодавця й отримати від нього письмову відмову у вчиненні нотаріальних дій. Обов'язково спадкоємець у суді має обґрунтувати право на це майно, зібрати та надати усі можливі докази,

а за необхідності – залучити до процесу свідків. Також суд з'ясує, чи має право спадкоємець на вказане спадкове майно шляхом вилучення необхідної інформації у відповідних компетентних органах.

Рішення суду про визнання права власності на об'єкти нерухомого майна і буде документом, який підтверджує право власності, на підставі якого проводиться реєстрація. Коли судові рішення вступить у законну силу, спадкоємець повинен звернутися до нотаріуса або до Центру надання адміністративних послуг, щоб зареєструвати право власності на майно.

З огляду на це, як власникам майна, так і спадкоємцям варто завчасно подбати про наявність, належне оформлення та перевірку необхідних документів, щоб уникнути труднощів під час оформлення спадщини та ризиків, пов'язаних із втратою права на майно.

*За інформацією
Мін'юсту*

ПОВАЖНІ ТА НЕПОВАЖНІ ПРИЧИНИ ПРОПУСКУ СТРОКУ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати КС в рамках справи № 759/13893/23, провадження № 61-13838св25 (ЄДРСРУ № 135309434) досліджував питання щодо поважності та неповажності причин пропуску строку для прийняття спадщини.

Відповідно до ч.1 та 3 ст.1272 ЦК України, якщо спадкоємець протягом строку, встановленого ст.1270 цього Кодексу, не подав заяву про прийняття спадщини, він вважається таким, що не прийняв її. За позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини.

Правила ч.3 ст.1272 ЦК України можуть бути застосовані, якщо: 1) спадкоємець пропустив строк для прийняття

спадщини; 2) у спадкоємця були перешкоди для подання заяви для прийняття спадщини; 3) ці обставини визнані судом поважними.

Оцінка поважності причин пропуску строку прийняття спадщини повинна, у першу чергу, стосуватися періоду від моменту відкриття спадщини й до спливу шестимісячного строку, встановленого законом для її прийняття. Саме протягом цього періоду мають існувати об'єктивні та істотні перешкоди для прийняття спадщини. Інші періоди досліджуються, якщо ці перешкоди почали існувати протягом шестимісячного строку та тривали до моменту звернення до нотаріуса або до суду.

Вирішуючи питання поважності причин пропуску шестимісячного строку, визначеного ст.1270 ЦК України для прийняття спадщини, суд

має враховувати, що такі причини визначаються індивідуально в кожному конкретному випадку з огляду на обставини кожної справи.

Головною ознакою поважних причин є те, що вони унеможливають своєчасне звернення із заявою про прийняття спадщини. За конкретних фактичних обставин кожної справи суд має оцінювати тривалість пропуску строку для прийняття спадщини, що має важливе правове значення.

Верховний Суд неодноразово викладав свій висновок про застосування статей 1270, 1272 ЦК України в умовах воєнного стану у яких виснував, що строк на прийняття спадщини є присічним (статті 1270, 1272 ЦК), оскільки його сплив призводить до того, що спадкоємець вважається таким, який не прийняв спадщину. Тобто сплив строку «присікає» право

на прийняття спадщини. Проте в законі, вочевидь з урахуванням сутності права на прийняття спадщини як майнового, передбачена можливість: за згодою самих спадкоємців, що прийняли спадщину, подати заяву про прийняття спадщини (частина друга статті 1272 ЦК України); для спадкоємця звернутися з позовною вимогою та за наявності поважної причини суд визначає додатковий строк на прийняття спадщини (частина третя статті 1272 ЦК України); законодавець як у статті 1270 ЦК України, так і в інших нормах ЦК України, не передбачає допустимості існування такої конструкції як «зупинення перебігу строку на прийняття спадщини» та можливості в постанові Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» визначити інші правила щодо строку на прийняття спадщини.

Не є поважними причинами пропуску строку для прийняття спадщини: 1) незнання про смерть спадкодавця; 2) юридична необізнаність спадкоємця про порядок прийняття спадщини, 3) похилий вік; 4) непрацездатність; 5) встановлення судом факту, що має юридичне значення для прийняття спадщини (наприклад, установлення факту проживання однією сім'єю); 6) невизначеність між спадкоємцями, хто буде приймати спадщину; 7) відсутність коштів для проїзду до місця відкриття спадщини; 8) несприятливі погодні умови; 9) перебування в депресії у зв'язку зі смертю спадкодавця, оскільки глибокі душевні страждання через смерть близької чи знайомої людини відчуває переважна більшість людей.

Поважними причинами пропуску строку визнаються, зокрема: 1)

тривала хвороба спадкоємців; 2) велика відстань між місцем постійного проживання спадкоємців і місцем знаходження спадкового майна; 3) складні умови праці, які, зокрема, пов'язані з тривалими відрядженнями, в тому числі закордонними; 4) перебування спадкоємців на строковій службі у складі Збройних Сил України; 5) необізнаність спадкоємців про наявність заповіту тощо (01 квітня 2026 року Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду в рамках справи № 759/13893/23, провадження № 61-13838св25 (ЄДРСРУ № 135309434).

Адвокат Морозов Є.

СОЦІАЛЬНА СТИПЕНДІЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ - ВПО: ХТО МАЄ ПРАВО ТА ЯК ЇЇ ОТРИМАТИ?

Соціальна стипендія дітям ВПО зараз складає 890 грн — для студентів закладів фахової передвищої освіти і 1180 грн — для студентів закладів вищої освіти.

Про те, кому вона призначається і хто має право на одразу 2 стипендії — розповідають юристи системи надання безоплатної правничої допомоги (БПД).

Хто з ВПО має право на соціальну стипендію?

Студенти (курсанти), які мають статус ВПО та:

- перемістилися з території, де ведуться бойові дії або з ТОТ

- або їх житло, знищене чи пошкоджене внаслідок бойових, інформація про яке внесена до Реєстру пошкодженого та знищеного майна.

Соціальна стипендія виплачується до завер-

шення навчання, але не довше ніж до 23 років.

Які умови?

Соціальна стипендія призначається студентам (курсантам), які:

- навчаються за державним замовленням
- здобувають освіту у закладах:

- фахової передвищої освіти — за денною або дуальною формою
- вищої освіти — за денною формою здобуття освіти.

- не перебувають в академічній відпустці.

Чи залежить соціальна стипендія від рейтингу успішності?

Ні, студентам (курсантам) першого року навчання до першого семестрового контролю призначаються без урахування:

- рейтингу успішності

- та конкурсного бала, отриманого під час вступу.

Надалі соціальна стипендія призначається, якщо студент (курсант):

- не має академічної заборгованості та незадовільних результатів навчання
- та включений до рейтингу успішності.

Чи може студент ВПО отримувати 2 стипендії?

Може, якщо належить до категорій:

- дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

- студентів, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти).

Інші студенти ВПО мають обрати або соціальну,

або академічну стипендію.

Куди звернутися по призначення стипендії?

До закладу навчання із заявою в паперовій або електронній формі.

До заяви потрібно додати копії:

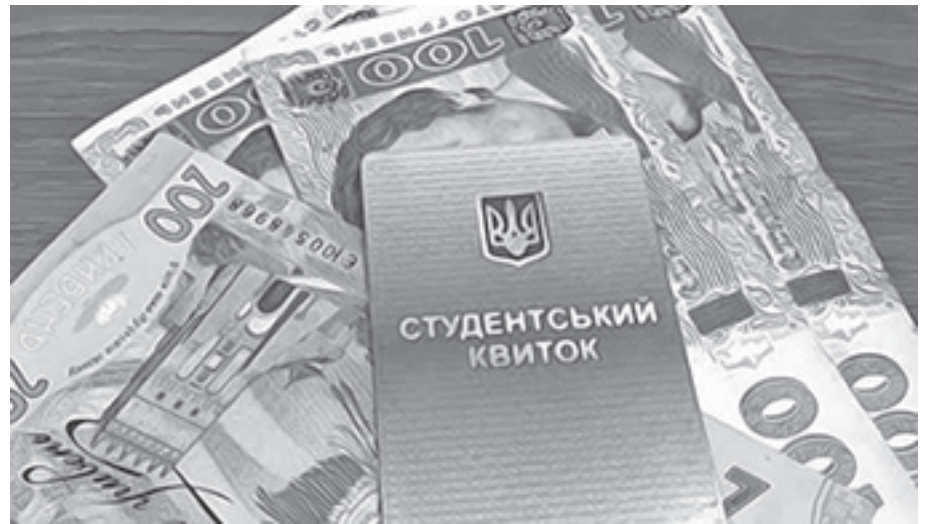
- довідки про взяття на облік ВПО

- витягу з Реєстру пошкодженого та знищеного майна або акта обстеження об'єкта, пошкодженого внаслідок військових дій, спричинених збройною агресією РФ.

Повний перелік документів визначений у п. 5 Порядку, затвердженого Постановою КМУ від 28 грудня 2016 р. № 1045

Чи можна отримати соціальну стипендію за минулі місяці навчання?

Так. Але не більше ніж за 12 місяців і лише в разі, якщо затримка в призначенні соціальної стипендії була не з вини студента (курсанта).

ЯКУ СУМУ КОМПЕНСАЦІЇ ВИПЛАЧУЮТЬ ЗА ЗРУЙНОВАНЕ ЖИТЛО У МЕЖАХ ПРОГРАМИ «ЄВІДНОВЛЕННЯ»

Жителі України, чие житло пошкоджене або знищене внаслідок ворожих обстрілів, можуть отримати відшкодування від держави. Державна програма «ЄВідновлення» передбачає різні суми компенсації для власників квартир та будинків. При розрахунку виплати береться до уваги декілька факторів.

На які мінімальні та максимальні суми компенсацій власники пошкодженого або знищеного житла можуть розраховувати розповідають Новини.LIVE.

Скільки виплачують, якщо житло пошкоджене

Розмір компенсації за пошкоджене житло визначає Комісія відповідно до порядку, затвердженого

Постановою Кабміну № 381 від 21 квітня 2023 р., на підставі характеристики пошкодження об'єкта та робіт, які необхідно виконати, що зазначаються в чек-листі й акті обстеження пошкодженого об'єкта.

Як пояснили фахівці БФ «Право на захист», залежно від розрахованої за чек-листом суми компенсації, ремонтні роботи класифікують за двома ка-

тегоріями:

- категорія А — якщо розрахована сума компенсації не перевищує 200 000 грн;

- категорія Б — якщо розрахована сума компенсації становить від 200 000 до 350 000 грн — для квартир і житлових приміщень у багатоквартирних будинках та від 200 000 до 500 000 грн — для одноквартирних житлових будинків, зокрема

садибних, заблокованих із відокремленими квартирами та власним входом з вулиці, котеджів, будинків підвищеної комфортності, а також садових і дачних будинків.

Мінімальна сума

Закон не встановлює мінімального розміру компенсації. Теоретично найменша виплата може відповідати вартості найпростіших ремонтних робіт, наприклад відновлення внутрішнього оздоблення стін. Орієнтовно така сума становить 97,24 грн.

Максимальна сума

Для пошкодженої квартири максимальний розмір компенсації становить 350 000 грн, а для пошкодженого житлового будинку — 500 000 грн.

Скільки виплачують за знищене житло

Розмір компенсації за знищене житло визначає Комісія відповідно до порядку, затвердженого Постановою Кабміну № 600 від 30 травня 2023 р.

Для квартир і будинків застосовують різні форми розрахунків. Під час обчислення беруться до уваги такі показники:

- вартість 1 кв.м житла на вторинному ринку в середньому по Україні;

- регіональний коригувальний коефіцієнт;

- кількість кімнат;

- рік введення об'єкта в експлуатацію;

- загальна площа об'єкта нерухомого майна;

- інші технічні характеристики.

Мінімальний чи максимальний грошовий розмір виплати за знищене житло законодавчо не визначений. Водночас компенсація надається лише в межах граничних квадратних метрів знищеного житла:

- не більше 150 кв. метрів — для квартир;

- не більше 200 кв. метрів — для будинку садибного типу, садового або дачного будинку.

Таким чином, компенсація надається лише в межах граничних квадратних метрів відповідного типу житла.

АНОНС! ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

✓ ТЦК ЗАБРАЛИ ВОДІЯ АВТО - ЩО РОБИТИ РІДНИМ?

(ТЦК забрали водія, а авто залишили посеред дороги: що робити родичам та власникам машини)

✓ ПІДГОТОВКА ДО МОБІЛІЗАЦІЇ - ФІНАНСОВІ ПИТАННЯ

(Які фінансові питання потрібно впорядкувати при підготовці до мобілізації?)

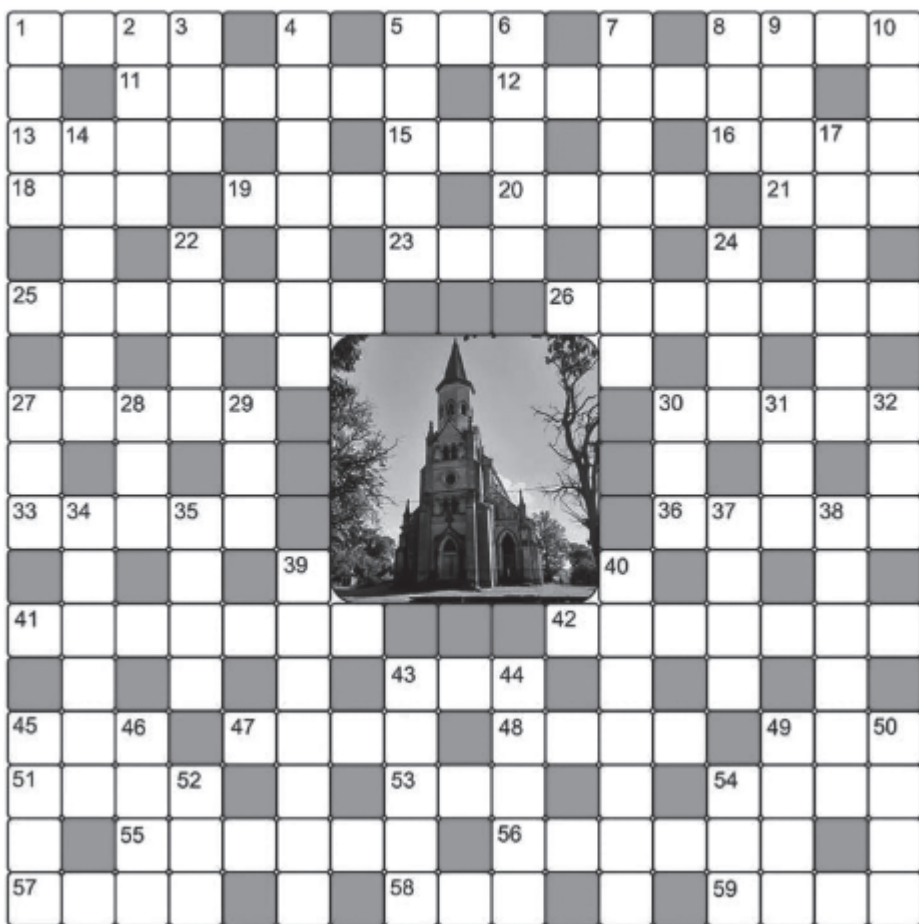
✓ СВІДКИ ПРИ ПОСВІДЧЕННІ ЗАПОВІТУ

(Коли обов'язково потрібні свідки при посвідченні заповіту?)

БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legalaid.gov.ua

ПЕРЕДПЛАТА - 2026

НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ ГАЗЕТУ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

Шановні читачі!

Якщо ви хочете знати свої права та вміти їх відстоювати, знайти відповіді на актуальні питання, бути в курсі змін законодавства, а також читати ексклюзивні інтерв'ю з українськими юристами, політиками, експертами, волонтерами та захисниками, оформіть передплату на газету у поштових відділеннях за каталогом видань «ПРЕСА ПОШТОЮ»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801

По горизонталі:

1. Крадіжка автомобіля. 5. Взяття воріт. 8. Корейська валюта. 11. Роками неорана земля. 12. Весняна квітка, горіцвіт. 13. Гербовий птах. 15. Мережеве псевдо. 16. Допоміжне математичне твердження. 18. Домашній мишолов. 19. Північно-атлантичний альянс. 20. Ім'я мадам Боварі. 21. Довгий металевий стрижень. 23. Герой казки "Снігова королева". 25. Затонулий суперлайнер. 26. Літературна крадіжка. 27. Доля у індусів. 30. Колишній воротар донецького "Шахтаря". 33. Торгівля під відкритим небом. 36. Колода для пробивання фортечних стін. 41. Венеціанський човен. 42. Казковий герой з пропелером. 43. Екземпляр з бібліотеки. 45. Танцювальний вечір. 47. Гірський масив у Південній Америці. 48. Архітектурна дуга. 49. Майданчик для просушування та очищення зерна. 51. Геодезичний інструмент. 53. Важка музика. 54. Віршоване співзвуччя. 55. Каторжне судно. 56. Медик, який приймає пологи. 57. Рекламний газ. 58. ...-птиця. 59. Ціль, завдання.

По вертикалі:

1. Заняття у школі. 2. Харчова приправа. 3. Ріка у Єгипті. 4. Вибуховий винахід Нобеля. 5. Прибудова до будинку. 6. Хатній слуга. 7. Символічний запис у математиці. 8. Працьовитий бик. 9. Вперта тварина. 10. Перша людина. 14. Агрегатний стан речовини. 17. Князівство у Європі. 22. Половина футбольного матчу. 24. Вівця у дитинстві. 27. Третій степінь числа. 28. Один при лічбі. 29. Англійська міра площі. 30. Шахова нічия. 31. Приміщення для стрільби. 32. Рухлива річкова риба. 34. Тип куртки. 35. Опера Джузеппе Верді. 37. Співачка ... Кудлай. 38. Безіменний автор. 39. Сучасний універсальний гаджет. 40. Розорений підприємець. 43. Кількість примірників друкованого видання. 44. Фольклорний пастух телят. 45. Автор роману "Діти капітана Гранта". 46. Дитячий конструктор. 49. Розділовий знак. 50. Гречана ... 52. Очко у бейсболі. 54. Брат Ромула.

По горизонталі: 1. Хрон. 5. Тол. 8. Вона. 11. Ціна. 12. Адоніс. 13. Орег. 15. Нік. 16. Лема. 18. Кит. 19. НАТО. 20. Елма. 21. Лом. 23. Кат. 25. "Титанік". 26. Платан. 27. Карма. 30. П'яточ. 33. Вяз. 36. Таран. 41. Гондола. 42. Карсон. 43. Том. 45. Вал. 47. Анд. 48. Арка. 49. Тк. 51. Екер. 53. Рок. 54. Рима. 55. Гапера. 56. Кутшер. 57. Неон. 58. Жар. 59. Мета.

По вертикалі: 1. Хрок. 2. Оцет. 3. Ніл. 4. Динаміт. 5. Іанок. 6. Лакей. 7. Фортуна. 8. Віл. 9. Оцен. 10. Адам. 14. Річка. 17. Монго. 22. Тат. 24. Ягя. 27. Куп. 28. Ра. 29. Акр. 30. Пам. 31. Тир. 32. В юн. 34. Анорк. 35. "Ада". 37. Алпа. 38. Анонім. 39. Планшет. 40. Банкрут. 43. Турж. 44. Макр. 45. Верн. 46. Лего. 49. Тир. 50. Ката. 52. Ран. 54. Рем.

2026 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Свідоцтво КВ 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093

Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)

Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло О. П. Заст. Головного редактора Закутайло С. О. Керівник проекту Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.

Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.

Тел 0503763347. Замовлення № 896

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.

За точність та зміст реклами - рекламодавці.

За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.

При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов'язкове.

Матеріали друкуються українською мовою.

ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА
АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ
«ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ
ЮРИСТА

